

Retningslinjer for bærekraft i utlån til privatkunder

Innholdsfortegnelse

<i>Innledning</i>	3
<i>Bærekraft og PM Finansiering</i>	3
<i>Bærekraft, markedet og kundetilbudet</i>	4
<i>Vesentlighetsanalyser og overgangsplaner</i>	4
<i>Kredittvirksomheten og intern styringsmodell</i>	5
<i>Kvalitet i utlånsarbeidet</i>	6

Innledning

SpareBank 1 SMN skal stimulere til en bærekraftig utvikling av vår region. Det er forankret som en strategisk prioritering i konsernstrategien for 2020-2023. Konsernets bærekraftstrategi skal muliggjøre våre finansielle mål og skape verdier for kunder, eiere og ansatte gjennom å være en:

- Pådriver for grønn omstilling (E)
- Partner for inkluderende samfunnsutvikling (S)
- Veiviser for ansvarlig forretningskultur (G)

Klimarisiko er identifisert som en finansiell risiko i SpareBank 1 SMN. Konsernets kredittstrategi fastsetter rammer og strategiske føringer for utlånsvirksomheten, herunder en langsiktig ambisjon om å oppnå netto null utslipp i konsernets utlånsporteføljer innen 2050. Overgangsplaner på bransjenivå skal utarbeides for alle vesentlige bransjer som ledd i å hjelpe våre kunder å lykkes i sitt omstillingsarbeid.

Kredittpolitikken og kredittfullmakter skal derfor utformes slik at ESG-risiko og klimagassutslipp inngår som vesentlige vurderingskriterium i innvilgelse, fornyelse og oppfølging av kunder, og kredittfullmakter skal gjenspeile at høy ESG-risiko og klimagassutslipp innebærer økt risiko for banken. Konsernet skal jobbe målrettet med å redusere både ESG-risiko og klimagassutslippet fra utlånsporteføljen.

Grønne obligasjoner er en finansieringskilde for konsernet som er konkurransedyktig priset, skaper stor etterspørsel og bidrar til at konsernet har en grønn profil i finansmarkedet. Kunde- og bevilgningsprosesser skal inneholde vurdering av kunder og investeringer i forhold til krav som stilles i rammeverket for grønne obligasjoner. Konsernet skal over tid øke graden av utlån som kan finansieres av grønne obligasjoner.

Formålet med disse retningslinjene er å;

- Bidra til at konsernet når sine finansielle mål på lang sikt
- Gi tydelige føringer til kundeansvarlige i kredittarbeidet
- Inspirere konsernets kunder, leverandører og samarbeidspartnere til å forplikte seg til å ta hensyn til klima og miljø, sosiale forhold og ansvarlig selskapsstyring

Bærekraft og PM Finansiering

Privatmarked og PM Finansiering forplikter oss til konsernets arbeid med bærekraft og felles initiativ og styringsstruktur etablert på konsernivå. Det henvises derfor til dokumentet «Bærekraftstrategi» for våre overordnede forpliktelser som en del av SpareBank 1 SMN-konsernet.

For PM Finansiering betyr bærekraft å bidra til konsernets overordnede ambisjon gjennom å skape verdier for, og sammen med, våre personkunder; bidra til å bygge sterke lokalsamfunn gjennom vår rolle som finansiell tilbyder og økonomisk rådgiver; samt være pådriver til grønn omstilling gjennom insentiver til valg og alternativer som fremmer fokus på klima og miljø. Vår rådgiving, og våre finansieringsløsninger til personkunder, personlige næringsdrivende og landbrukskunder, skal understøtte et overordnet mål om å imøtekomme dagens forbruksbehov uten at det forringer mulighetene for kommende generasjoner til å få dekket sine. Vi utøver rådgiving og tilbyr finansiering innenfor rammen av eksterne lovkrav og interne retningslinjer.

Dette ivaretar forsvarlighet i vurderinger og kredittgiving, god rådgivingsskikk og trygger kundenes valg ut fra et avdekket kundebehov og individuelt egnede løsninger.

Bærekraft, markedet og kundetilbudet

PM Finansiering satser på bærekraft og grønn omstilling i konsept- og produktutvikling, målrettet kundearbeid i lånehendelsen og samarbeid internt i konsernet og med partnere og kunder. Porteføljen av grønne og bærekraftige produkter innenfor finansiering er etablert og har vokst. Eksempler er grønne landbrukslån, grønne boliglån, og finansieringsløsninger rettet mot kunder som har en vanskelig økonomisk situasjon. Stadig flere kunder har grønne boliglån basert på dokumenterte krav til boligen, enten gjennom kjøp av ny bolig eller rehabilitering. Vi er opptatt av å legge til rette for omstilling og rehabilitering for å gjøre «brune» boliger «mer grønne», blant annet ved at kundene belønnes for å gjøre miljøtiltak som kvalifiserer til rimelige, grønne energitiltakslån.

Privatmarked og PM Finansiering anser at vi har en pådriverrolle overfor eiendomsutviklere og bygg- og eiendomsbransjen. Vi jobber aktivt sammen for å påvirke både eiendomsutviklere, utbyggere og boliginteressenter til å ta klimavennlige valg. Vi kan aktivt velge hvilke prosjekter vi tilbyr finansiering til, og bidra til en bærekraftig utvikling ved at utbyggere og boligkjøpere tar valg som reduserer klimagassutslipp og energiforbruk. PM Finansiering har god erfaring med samarbeid om bærekraft i konsernet, blant annet med meglerforetaket, EiendomsMegler 1 Midt-Norge. Vi har allerede konkrete eksempler på boligprosjekter hvor dette har gitt resultater, og satsingen fortsetter i tiden framover.

PM Finansiering er opptatt av å lage bærekraftige og langsiktige finansieringsløsninger for kunder med økonomiske vanskeligheter. I samarbeid med SpareBank 1 Kreditt tilbyr vi refinansiering og samrefinansiering, der formålet er å bedre kundens betjeningsevne samtidig som vi rydder opp i eksterne gjeldsforpliktelser og flytter hele låneengasjementet til vår portefølje. Arbeidet med engasjementsoppfølging står sentralt og medfører ansvarlighet overfor kunder som står i en vanskelig økonomisk situasjon. I PM Finansiering er vi opptatt av å vise fleksibilitet og være en rådgiver og samarbeidspartner for kundene i gode og dårlige tider. PM Finansiering skal gjennom dette, og andre tiltak, bidra til samarbeid i konsernet som støtter opp om bærekraftige produkter, løsninger og kundekonsept innenfor vårt fagområde.

Vi vet at å eie sin egen bolig er et sentralt fundament for å bygge en solid økonomisk framtid. Derfor har vi i PM Finansiering som uttalt ambisjon at vi ønsker å tilrettelegge for at unge etablerere kommer seg inn i boligmarkedet. Dette gjør vi ved å benytte handlingsrommet vi er gitt gjennom fleksibilitetskvoten i Utlånsforskriften, som regulerer utlånsvirksomheten i bankene. Videre tilbyr vi fleksible løsninger til kunder som kommer i en vanskelig livssituasjon eller opplever hendelser som krever tilrettelegging, eksempelvis bortfall av partner eller fast inntekt. Vi støtter dermed konsernets ambisjon om å være pådriver for grønn omstilling, partner for inkluderende samfunnsutvikling og veiviser for ansvarlig forretningskultur.

Vesentlighetsanalyser og overgangsplaner

Privatmarked har som ambisjon å styrke rådgivingen rundt bærekraftige løsninger og temaet bærekraft i alle kundesegmenter. Våre rådgivere skal være kompetente til å veilede kundene i

alternativer som støtter målet om å være aktiv pådriver til grønn omstilling. Våre personkunder skal oppleve at vi har kunnskap om bærekraft, og stimuleres til å ta bærekraftige valg blant annet ved at de tilbys gode betingelser på låneprodukter og relevante konsepter og løsninger. På denne måten kan vi påvirke forbrukerleddet, øke oppmerksomheten og bevisstheten omkring bærekraft og klima, og gjøre det mer attraktivt å velge disse løsningene.

I tidligere gjennomførte vesentlighetsanalyser vurderes det at privatmarked har størst påvirkning på bærekraft gjennom temaene eiendom og landbruk. Vesentlighetsanalysen er et ledd i konsernets arbeid med å sikre at vi har en helhetlig og langsiktig tilnærming til hvordan vi skal skape verdier for eiere, kunder, ansatte og samfunnet. Analysen bidrar til at vi oppnår samsvar mellom SMNs mål og satsingsområder og interessentenes forventninger og krav til oss. For å tydeliggjøre dette arbeider er det også ferdigstilt en overgangsplan for bærekraftig landbruk, og tilsvarende plan blir utarbeidet for boliglån ved årsskiftet 2022/2023. Disse planene konkretiserer og legger føringer for våre ambisjoner og planer ovenfor bærekraftige boliglån, er understøtte i vår rådgivning, samt belyser våre krav ovenfor kundene våre og fungerer som en rettesnor ovenfor dem. Konsernet har i 2021 startet arbeidet med å gjennomføre måling av klimagassutslipp fra utlånsporteføljen. Dette gir grunnlag for å utvikle virkemidler og igangsette tiltak som er målrettet mot de delene av utlånsvirksomheten i privatmarked hvor det vil ha størst klima- og miljøeffekt. Dette arbeidet videreføres i 2022 og 2023.

Kredittvirksomheten og intern styringsmodell

Grunnprinsippet om bærekraftige utlån er forankret i bankens kredittstrategi og bærekraftstrategien.

PM Finansiering støtter kredittstrategiens uttalte mål om at: *«Klimagassutslipp fra utlånsporteføljen skal estimeres og benyttes som innsikt til målrettede tiltak og initiativ. Klimagassutslipp og ESG-risiko skal inngå som vesentlige vurderingskriterier ved innvilgelse, fornyelse og oppfølging av kunder. Fullmakter ved låneinnvilgelse skal gjenspeile at ESG-risiko og klimagassutslipp innebærer økt risiko for banken.»* PM Finansiering skal følge konsernets ambisjon om å jobbe målrettet med å redusere denne risikoen, og jobbe for å bygge opp under konsernets mål om å øke graden av utlån som kan finansieres av grønne obligasjoner. Dette støtter målsetningen om å øke andelen utlån som kvalifiserer til grønn obligasjonsfinansiering. Kravene til utlånsvirksomheten i privatmarked er operasjonalisert gjennom kredittpolicy og våre rutiner og retningslinjer, og skal sammen med forretningsstrategien og vår valgte distribusjonsmodell, sette rammen for bærekraft i utlån.

Vi er gjennom regulatoriske krav pålagt å utøve rådgiving med utgangspunkt i objektive vurderingskriterier og objektive kilder for vurdering. Gjennom dette er vår rådgiving fundamentert i grunnprinsipper som ivaretar kundens risiko når man påtar seg låneforpliktelser. Vi skal videre yte rådgiving og tilby finansiering basert på vår kjennskap til markedet og kunden. Dette skal supplere den objektive vurderingen og ivareta kundens aktuelle situasjon og atferd. Gjennom behovsdekning og rådgiving skal kunden kunne ta informerte valg og beslutninger som ivaretar behovet også ved framtidige hendelser som påvirker den økonomiske situasjonen. Vi skal tilby kundene våre bærekraftige økonomiske finansieringsløsninger, samt følge opp kundens forpliktelser gjennom kundelivsløpet.

Kvalitet i utlånsarbeidet

Privatmarked har ambisjon om å tilby relevant og kunnskapsbasert rådgiving innenfor bærekraft, praktisere forsvarlighet i vurderinger, og tilby gode betingelser på grønne lån til våre kunder. Gjennom dette skal kundene stimuleres til å ta bærekraftige valg.

Kvalitet i kredittvirksomheten er løftet som grunnleggende viktig for god styring og kontroll. Vi skal ikke påføre kundene gjeldsforpliktelse som er i strid med god rådgivingskikk eller forsvarlig utlånspraksis. Gjennom en helhetlig tilnærming til kvalitet og etterlevelse er målet å hele tiden oppnå forsvarlighet i vurderinger, og en akseptabel risiko for kunde ved innvilgelse, oppfølging og avvikling av låneengasjement.

PM Finansiering skal overholde krav og regler i eksternt regelverk vi er underlagt. Herunder kommer lov om hvitvasking- og terrorfinansiering som setter rammer for behandling av kunder og lånesøknader. Prinsippene om «kjenn din kunde» legger føringer for kundekontroll både ved etablering, samt en løpende oppfølging gjennom hele kundeforholdet. Etterlevelse av dette reduserer risiko for at vi yter lån til privatkunder som direkte eller indirekte er knyttet til kriminell virksomhet og/eller har roller i aktiviteter eller bransjer som er utelukket. Vi viser her til dokumentet «Retningslinjer for bærekraft i utlån til næringslivskunder» som beskriver disse aktivitetene og bransjene. Økt digitalisering og samhandling med andre instanser i flere ledd av kundenes finansieringsprosess har også styrket dette arbeidet. Her kan nevnes krav om elektronisk identifisering ved innsending av lånesøknad, samt automatisk innhenting av kundens inntekts- og formuesopplysninger (DSOP-programmet) som i større grad sikrer riktige opplysninger og minker risiko for svindel og dokumentforfalskning.

Spesielt viktig for PM Finansiering er vurderingene som gjøres rundt både midlenes opprinnelse og også midlenes anvendelse. Å sikre kunnskap om hvordan våre kunder har ervervet midlene er essensielt i vårt arbeid for å forhindre at det finansielle systemet misbrukes til hvitvasking eller terrorfinansiering. Gjennom etterlevelse av loven reduseres hvitvaskingsrisiko knyttet til eiendomstransaksjoner, risiko for skatteunndragelser og risiko for at midler fra kriminell aktivitet benyttes som kilde til egenkapital der vi yter lån til kunder. Forebygging av hvitvasking og terrorfinansiering er et viktig samfunnsmessig mål, og etterlevelse av loven er derfor grunnleggende for den alminnelige tilliten til finansnæringen generelt og SpareBank 1 SMN spesielt.

Gjennom god styring og kontroll bidrar vi til forsvarlighet og bærekraft i vår utlånspraksis. Dette arbeidet ligger til grunn for en bærekraftig forvaltning av utlånsporteføljen og en sunn utvikling i kredittrisiko i privatmarked.